

Durmuş Hocaođlu

“Haydar Meselesi” Üzerine Birkaç Satırbaşı: II

Ayyıldız., 07 Şubat 2000, Pazartesi., s.09
Durmuş Hocaođlu, Ayyıldız Sıra No: 110; 2000-027; Şubat-05

Dünkü yazımızda Avusturya’da ortaya çıkan ve tırmanma istîdâdı gösteren Heider Krizi’nden söz ederken, “*bu hâdisenin sebep olduğu ve üzerinde ziyâdesiyle durulması gereken mühim sonuçlarından birisi de, çözümü çok müşkül olan Demokrasi Paradoksu ve Demokrasi Oportünizmi konularının bir kere daha gündeme gelmesidir*” demiştik.

Şimdi burada, bizim de kendi ölkemiz açısından kıssadan hisse çıkarmaklığımız gerektirecek bir konu olması hasebiyle, bu iki terimden kısaca söz etmek istiyorum.

Demokrasi Paradoksu, Demokrasi’nin, kendisinin ürettiği bir paradokstur ve çıkış noktası, her fikrin özgür bir şekilde ifâde, örgütlenme ve iktidâr olma hakkının bulunduğu prensip olarak kabul edilmesidir. Bu temel prensibe göre, anti-demokratik düşüncelere de aynı hakların tanınması gerekecektir. İşte, söz konusu paradoks buradan çıkmaktadır: Zira, böyle bir fikrin, iktidâr olması hâlinde, mâhiyeti gereği, Demokrasi’yi sona erdireceği kabul edilmelidir. Bu takdirde, Demokrasi’nin, kendi eliyle kendi varlığına son vermeyi prensip itibâriyle, kendi rızâsiyle kabul eden bir rejim olduğu neticesi hâsıl olmaktadır.

Fakat bu ap-açık bir paradoks, bir intihardır; Hobbes’un ifâde ettiği gibi, “hiçbir şey, kendisini tahrip edemez”. Öyleyse, Demokrasi’nin kendi eliyle kendi mahvını hazırlaması mevzû-u bahs olamaz; yâni, buradan, anti-demokratik fikirlere, demokratik bir nizam içerisinde hayat, temsil ve iktidâr imkânının tanınmayacağı, tanınmaması gerektiği neticesi çıkmış olmaktadır.

Ancak, bu defa da başka bir çelişki ile karşılaşılacaktır ve paradoks devam etmektedir: Eğer bir nizam içerisinde sâdece o nizamın kaaide ve prensiplerine uyan fikirlere hayat ve iktidâr hakkı tanınıyorsa, bu nizamın adı “demokrasi” olamaz. Demokrasi, teorik olarak, “her fikir” için aynı hakkı tanır; anti-demokrat olanlar dâhil; bu bir zarûrettir, onun farklı yanı da budur. Eğer anti-demokratik düşüncelere de ifâde, örgütlenme ve iktidar olma hakkı tanınmaz ve iktidâr kendilerine müyesser olunca el değiştirmesine muvâfakat verilmez ise, o rejimin adı Demokrasi olmamalıdır. Ama bu takdirde de tekrar başa döneriz ve bu defa, sürekli olarak bir kapalı eğri üzerinde dönenip aynı noktaya gelerek kendisini tekrarlayan bir çözümsüzlük neticesi elde ederiz.

Bu paradoksu herhangi bir sınır şartı konmadan tam bir çözümü teorik olarak imkânsızdır. En iyi çözümler, nazariyattan ziyade fiiliyatta alınmaktadır ve nazari (teorik) çözüm tarzlarının zorluğuna mukabil, fiilî (amelî, pratik) olarak çözülmüştür. Bu ise, şu şekilde kaabil olmaktadır: Anti-demokratik fikirlere, “yakın tehlike” arzetmedikleri takdirde, muayyen bir sınıra kadar bâzı haklar verilir; eğer bu durumda bir tehlike artışı gözlenmiyorsa bu sınır her defasında biraz daha genişletilir; hattâ, demokratik nizamın temel esprisine uymaya yaklaştığı ya da etkinliğini kaybettiği gözlendiği takdirde en uç noktaya kadar özgürlük tanınabilir; lâkin gözler de gizli-gizli hep onu kollamaktadır!... Bu hususta tarihî tecrübe, birçok anti-demokratik fikrin bu şekilde ehlileştirilebildiğini, aksi bir hâlin ise daha da sertliklere sebep olduğunu göstermiştir. “**Siyâsallaşamayan fikirlerin radikalleşecekleri**” şeklinde özetlenen prensip, bunu anlatmaktadır.

Avrupa’da Komünizm’e karşı yaklaşım, İspanya’da “yakın tehlike” arzettiği için çok kanlı olmuş; Fransa ve İtalya’da ise genellikle bu şekilde bir tehlike görülmediğinden, temkinlilik bir özgürlük politikası şeklinde tecellî etmiş ve bu da hayli medenîleşmiş bir komünizm olan Euro-Communism’in doğmasına en büyük katkıyı sağlamıştır. Türkiye’de de, en büyük beslenme kaynakları ve kâbeleri olan SSCB’nin önce etkisizleşmesi ve ardından da çökmesiyle birlikte, artık, dişleri kırılmış ve tırnakları sökülmüş, zavallı bir hâle tebdil olmuş olan Türk Komünizmi’nin üzerindeki yasakların kaldırılmış olması, aslında, onun yakın tehlike arzeder konumdan çıkmış olmasındandır.

Birçok anti-demokratik düşüncenin rağbet ettiği bir siyâsî davranış tarzı olan “**Demokrasi Oportünizmi**” ise, kendisi tam muktedir bir şekilde iktidara gelinceye kadar Demokrasi’nin bir ara-vasıta olarak kullanılıp, bilâhare bir daha geri dönülmemek üzere terk edilmesini ifâde etmektedir. Demokrasi Oportünizmi, en ziyâde, toplumların gelişme süreçlerinin belirli bazı aşamalarında ortaya çıkması eğilimi gözükken ve son derecede çirkin bir siyâsî ahlâksızlık nümûnesidir; mâzisinde kuvevtli anti-demokratik bir alt-yapı bulunan otoriter toplumlarda da revaç bulabilir.

Bu husustaki en büyük ve en unutulmaz örnek, kendisi demokratik mekanizmaları kullanarak iktidâra gelen ve fakat bir kere tam muktedir olunca bu mekanizmayı radikal bir şekilde kırıp yokeden Hitler tecrübesidir.

İşte, şimdi, Avusturya’da patlak veren siyâsî kriz de bu iki konu ile çok yakından alâkalıdır. Jörg Heider’in Özgürlük Partisi gibi nazi eğilimli, ırkçı bir partinin varlığına izin vermek, ona muhafet hakkı tanımak, Demokrasi Paradoksu’nu çözümenin bir yoludur; bu sûretle, bu akımın, siyâsîleşme kanalları tıkanırsa radikalleşmesinin önlenmesi ve ılımlılaşılarak düzene intibak etmesini ümit edilebilir.

Burada fikrimce iki husus ayrıca önem taşıyor. İlki şu: Bizzat Avusturya’nın, yâni Heider’in ülkesinin göstermiş olduğu bu tolerans AB’den ve ABD’den tasvib görmemiş bulunmaktadır ki bunun sonucu, son derece karmaşık ve geniş boyutlu bir uluslararası problemin patlak vermesidir. Ve ikincisi de şudur: Heider’in partisi ve temsilcisi olduğu akım acaba demokrasi için gerçekten bir tehlike arzetmekte midir?

Hep berâber göreceğiz.

